

τησεν ἐν Εὐρώπῃ ἀγαλλίασις ἐπὶ τῷ κατορθώματι τούτῳ, καὶ πρέσβεις τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, τοῦ δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Νεαπόλεως ἔδραμον εἰς Ἀλβανίαν ἵνα χαιρετίσωσι τὸν νικητὴν.

Ἀλλὰ τὸν μετ' οὐ πολὺ θανόντα Μουράτ Β' διεδέχθη ἄνθρωπος ὅστις δὲν συνείθιζε νὰ ὑποχωρῇ εἰμὴ ἵνα ὀρμητικώτερον προπηδήσῃ καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ περιβάλλεται τὴν ἀλωπεκὴν ὁσάκις διὰ τῆς λεοντῆς δὲν ἠδουκίμει. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μεχμέτ Β' κατώρθωσε νὰ ἐνσπείρῃ τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τῶν δυναστῶν τῆς Ἀλβανίας, ὧν πολλοὶ τότε ἐξισλαμίσθησαν καὶ ἄλλοι πάλιν βραδύτερον ἀπεδήμησαν εἰς Ἰταλίαν. Ἡ Ἑνετία ἦτις ἐξ ἀρχῆς ἐφθόνησε τὴν πραγματοποιημένην δύναμιν τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, διετέλει ὅτε μὲν κρυφίως ἀντιπράττουσα, ὅτε δὲ ἀναφανδὸν πολεμοῦσα πρὸς αὐτὸν, ὅτε δὲ οὐδετέρα καὶ πρὸς τοὺς Τούρκους εἰρηνεύουσα. Τὰ πράγματα ἐντεῦθεν ἐδεινώθησαν· οὐδὲν ἦττον ὁ ἦρωσ τῆς Ἀλβανίας ἀντέσχεν ἔτι ἱκανὸν χρόνον, τῇ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ἀλφόνσου καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Ἀλβανίας καὶ ἡγεμὼν τοῦ σταυροφορικοῦ στρατοῦ. Ἀλλ' ἵνα λάβῃ τοιαύτας τιμὰς καὶ ἐπικουρίας, ἠναγκάσθη βεβαίως νὰ προσέλθῃ νὰ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ πρέπει τοῦτο εἰς ἐμβάλη ἡμᾶς εἰς ἀπορίαν, ἀφοῦ εἶδομεν καὶ αὐτὸν τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον στέρξαντα εἰς τὸν τῆς ἐνώσεως ὄρον ἐπ' ἐλπίδι ὅτι οὕτω θέλει διασώσει τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίαν. Ὁ Γεώργιος Καστριώτης ἠδυνήθη λοιπὸν πολλάκις ἔτι νὰ κατατροπώσῃ καὶ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἀντιπάλους. Αὐτὸς ὁ Μεχμέτ Β', ἐπιδραμὼν τῷ 1466 μετὰ 200,000 ἀνδρῶν καὶ ἐπιχειρήσας τὴν πολιορκίαν τῆς Κρούας, ὑπεχώρησε μετ' οὐ πολὺ ἄπρακτος, ὁ δὲ στρατηγὸς Βαλαβάνης, ὃν κατέλιπε μετὰ 80,000 ἀνδρῶν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὸν τοῦ φρουρίου ἐκείνου ἀποκλεισμόν, ἠττήθη κατὰ κράτος καὶ ἔπεσεν ἐν τῷ ἀγῶνι. Ἀλλ' οἱ πόροι τοῦ προμάχου τῆς Ἀλβανίας ὁσημέραι ἐξηντλοῦντο· πᾶσα ἡ ὑπαιθρος χώρα εἶχε πρὸ καιροῦ καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων· οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ συναγωνιστὰὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως ὥστε μικρὸν μετὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ κατόρθωμα, ἐδέσπε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς Λίσσον (Ἀλέσσιον), πόλιν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατεχομένην, ἐν ἧ ἄμέσως ἔπειτα ἀπέβησε τῇ 17 Ἰανουαρίου 1468, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 65. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ ὁ ἀνεψιὸς Βρανήλος ἀπέβησαν εἰς Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. Καὶ οἱ μὲν κατ' εὐθείαν ἀπόγονοι τοῦ Γεωργίου ἐξέλιπον ἐν τῇ 15ᾷ ἑκατονταετηρίδι· τοῦ δὲ Βρανήλου ἐσώζοντο, κατὰ τὸν Χόπφ, ἔτι τῷ 1803 δύο γόνοι ἐν Νεαπόλει, ἀναγνωρισθέντες ὑπὸ τὸ ὄνομα Castriota-Scanderbech. Ἀλλὰ καὶ μετὰ

τούτους σημειοὶ ὁ Χόπφ Φρεδερίκόν τινα, σύμβουλον, 1862-1873.

Τοιουτοτρόπως ἔπεσεν ἡ Ἀλβανία. Ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ πράξῃ ἄνθρωπος ἵνα σώσῃ αὐτὴν, ὁ Γεώργιος Καστριώτης τὸ ἔπραξεν. Ἀλλ' ἦτο πεπωμένον νὰ ὑποκύψῃ ὁ σταυρὸς εἰς τὴν ἡμισέληνον, διότι ποτὲ οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν συνεννοήθησαν ἐγκαίρως ἵνα ἀπὸ κοινοῦ συμπράξωσι κατὰ τοῦ πολεμίου ἐκείνου. Καὶ ὅ,τι συνέβη ἐν τῇ 15ᾷ ἑκατονταετηρίδι, συμβαίνει κατὰ τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ ἀγῶνες ὅμως τοῦ ἦρωσ τῆς Κρούας θέλουσιν εἶναι πάντοτε θαυμαστοί· ἀδιάφορον ὅτι ἀπέτυχον, ὅτι ἦτο ἀπόγονος Σλαύων καὶ ὅτι ἐγένετο καθολικός. Ἀρκεῖ ὅτι ἦτο χριστιανός· τοῦτο ἀρκεῖ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἐὰν ὄχι πάντοτε εἰς τὴν πολιτικὴν.

Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Τὸ κατωτέρω διήγημα ἐγράφη ὑπὸ Στεφάνου Βέκετ, γάλλου ἐφημεριογράφου τε καὶ μυθιστοριογράφου, τελευτήσαντος ἐν Παρισίοις τὸ 1838 ἔτος. Τοσοῦτον δὲ κατεγύησε πάντας τοὺς ἀναγνόντας αὐτὸ καὶ τοιαύτην φήμην ἀπέκτησεν, ὥστε ὁ Ἰούλιος Janin, ὁ γνωστός κριτικὸς τοῦ Journal des Debats, εἶπε περὶ αὐτοῦ τὰ ἐξῆς: "Ὅτε ἐδημοσιεύθησαν τὰ ὀλίγα ταῦτα γενικὸς θαυμασμὸς κατέλαβε πάντας." Σ. τ. Δ.

ΜΑΡΙΑ Ἡ ΤΟ ΚΥΑΝΟΥΝ ΜΑΝΔΥΛΙΟΝ

Ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπανηρχόμην περὶ ἐξ Αὐρηλίας, ἰδὼν προπορευόμενον σύνταγμα, ἔσπευσα πρὸς αὐτὸ ἵν' ἀκούσω τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν τὴν ὁποίαν ὑπεραγαπῶ· αὐτὴ ὅμως ἐσιώπα, καὶ μόνον ἐνόησα ὅσθενεῖς τινες κτύποι τυμπάνων ἐρρυθμίζοντα τὰ βήματα τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν, ἰδὼν τὸ σύνταγμα προχωροῦν πρὸς τινα μικρὰν πεδιάδα ἐν μέσῳ ἐλατῶν, ἠρώτησά τινα τῶν γνωστῶν μοι λοχαγῶν, ἂν θὰ ἐγίνοντο γυμνάσια.

— Ὁχι, ἀπεκρίθη, θὰ δικασθῇ, ἴσως δὲ καὶ θὰ θανατωθῇ στρατιώτης, κλέψας τι ἀπὸ τὴν οἰκίαν εἰς τὴν ὁποίαν κατέλυε.

— Πῶς! ἀνέκραξα, θὰ δικασθῇ, θὰ καταδικασθῇ καὶ θὰ φονευθῇ ἐνταυτῷ;

— Ναί, ἀπεκρίθη· αὐταὶ εἶναι αἱ στρατιωτικαὶ διατάξεις. Εἶπε δὲ ταῦτα μετὰ τῆς ἐμφάσεως, ὥστ' ἐνόμιζες ὅτι, εἰς τὰς διατάξεις ταύτας περιείχετο καὶ τὸ ἀδίκημα καὶ ἡ ποινὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ αὐτὴ ἡ φιλανθρωπία.

— Ἄν εἶσαι περίεργος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ λοχαγὸς, ἐλθέ νὰ σὲ τοποθετήσω ἵνα ἰδῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἀγαπῶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν θεαμάτων, νομίζων ὅτι ἐκ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ καταδίκου θὰ ἤμπορέσω νὰ μάθω τί ἐστὶ θάνατος, ἠκολούθησα τὸν λοχαγόν.

Καὶ εἶδον τὸ σύνταγμα σχηματίσαν τετραγώνον, ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ, πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ δάσους, στρατιώτας σκάπτοντας λάκκον ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἀξιωματικοῦ· διότι εἰς τὰ συντάγ-